

ROSANES

les formes (a) i (c).

Les variants en *Re-* (a, c) es justificarien per dissimilació davant la *ó*; i en rigor podríem suposar que pronunciari *roza-* la *-z-* s'hagués canviat en *-d-* (per obra de la *r*) —és el que suposem, com antecedent de la caiguda, en mots com *reïna*, *roella*—. Sempre resta sense explicació la *-s-* de *-sm-* de les variants (a) i (c). Errors de còpia? (*-elmon* mal llegit com *-eimon*?). O contaminació?

Totes tres formes s'assemblen vagament a NPP germànic com *Receswinth* o *Räginmund*. Però l'etimologia d'aquesta banda va contra la versemblança que té un origen aràbic per a noms de despoblats moriscos, quan no hi ha res de ben semblant a la vista en el Principat.

ROSANES

Nom que ha designat 4 llocs diferents: a) un castell prop de Martorell, el qual ha servit després com determinatiu del nom del municipi de *Castellví de ROSANES*; b) nom aplicat al castell d'Eramprunyà, prop de la costa, 12 k. més al Sud; c) mas i antic castell en el Vallès oriental (40 o 50 k. al NE. de (a); i d) un altre lloc, altre tant més al Nord, a Osona.

PRON. Els últims són noms avui poc recordats. Però com a determinatiu de (a) s'usa molt; si bé cal distingir-lo de *Castellví* de la Marca, que és també en el Penedès. Pron. *kastelví de řuzánas* (a St. Sadurn d'Anoia) (Casac. 1920); id., F. Torres Ferrer, de Martorell, 1932. El castell és conegut per castell de St. Jaume (1913), situat uns 2 k. al S. de Castellví i de Gelida.

MENCIONS ANT. a) 1032: «castrum Rodanas, prope forum Martorelium» (*Cart. St. Cugat* II, 176); 1063: «in castro Rodanes, in foro Martorello» (id. II, 295); 1260: «Petro de Cleriana, domum illam quam habetis in term. de Castellví de Rosanis» (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 503); c. 1285 (doc. en arag.): *Castellví de Rosanas* (BABL I, 296); 1349: «Castriveteris d'Arosanes» (MiretS., *Castellbò*, 241); 1396: «Castellví de Rosanes» (*Diet. de l'Ant. Consell de Barcelona*, p. 59); i dos cops, a. 1411: «lo Castellví de Rosanes» (ib., p. 174).

Més notícies en les obres de F. Duran i Canyameras: *Estudios sobre el feudalismo en Cataluña: Castellví de Rosanes*, 94 pp., Tarrag. 1927; i B. Pedemonte: «Notes per a la història de la Baronia de Castellví de Rosanes, Martorell, Abrera, Castellbisbal, St. Andreu de la Barca i St. Esteve Sesrovières», 598 pp., Bna. 1929.

b) 970: «in com. Barch., sive in --- de castro Rodanas, que vocant Eraproniano, sive in lo. q. v. Castello de Feles» ['Castelldefels'] (*Cart. St. Cu. I*, 76); 976, en dos docs.: «castrum Rodanas q. vocant Eraproniano» (ib. I, 93); «Kastrum Rodanas q. vocant Eraproniano» (*Cart. S. C. I*, 93, 94); 986: «castrum Rodanas, q. vocant Erapruniano» (Mas, *NHBna.* IV, 105); 988: «Borrellus --- marchio --- kastrum meum

propium Rudanes --- nomine Eraproniano» (*Dipl. Cat. Vic.*, 458, § 537). Després no n'hi ha més notícies, i només hi ha quedat el nom de Castell d'Eramprunyà (art. supra).

c) A. Gallardo, descriu el mas i antic castell de Rosanes, prop de Llerona (que és 5 k. al Nord de Granollers), en *BCEC* XLVIII, 1938, 105.

d) S. XIV: «la castlania (o clascania) de Rosanes, ab lo mas apelat Becch-d'ocel» (després repetit 3 cops en la variant:) *d'en Rosanes*, en un doc. relatiu a Muntanyola (BABL VIII, 382 (que és 8 k. al SO. de Vic).

e) En fi, citarem a part el nom quan designa barons, encara que aquests degueren pendre nom de un o més dels castells anteriors, probablement sobretot del (a). 151052: Uzalardi Raimundi de Rozanes (Mas, *NHBna.* XI, 299); 1064: «Bernardi Guitardi de Rodanes» (doc. de Terrassa, *BABL* VII, 503); 1193: Raimundi de Rosanes (*Cart. S. C.* III, 330); 1237: «Petri de Rozano, frater, miles» (bis), figura com conseller del preceptor del Temple, a Ascó, en una carta de població per a la zona muntanyenca de Gorrapé (entre Ascó i Flix)¹ (*Font Rius, C. d. p.*, § 272, pp. 394.2f., 396.2); era, doncs, un monjo Templar. 1261: «Ego Petrus Rosana de Villafrancha» (BABL VI, 73). *AlcM* com a cognom troba *Rosanes* només en 7 pobles entre el Baix Llobregat i l'Ebre.

ETIM. A) Mn. J. Segura (*Veu del Monts.*, 1893, 75, 90), sembla creure que és un derivat de *rosa* (planta), citant un NP it. *Rosanello* (a. 951). Cal rebutjar-ho perquè és una *-s-* provinent de *-d-* com ho proven abundantment les mencions antigues: en (a) tenim *-d-* el 1032 i 1062, i amb *-s-* no apareix fins a fi S. XII; en (b) és sempre amb *-d-* cinc cites (970-988), entre elles el solemne diploma del comte Borrell donant-lo com a propi; entre els barons també hi ha *-d-* (1064), *-z-* el 1052. Això mateix elimina un rar NP germ. *Rosanna* (Fürst., 1282), altrament desconegut a Catalunya.

B) Doncs, un nom afí al de *Roses*, gr. *Rhodas*. També ho descartarem perquè en aquests llocs no hem de pensar en noms grecs, sense comptar que no explicaríem la terminació *-anes* en un derivat així.

C) Per donar compte de totes dues qüestions (*-d-* i *-AN-*), pensem en un nom del baladre, en una variant *rodandarum* que es llegeix en St. Isidor. Hi ha baladres en aqueixes valls, i en rigor una evolució fonètica de **rodandres* dissim. en *rodandes*, i després *rodanes*, no fóra inconcebible. Ni inconcebible ni gens plausible, perquè sembla que, resultant d'una dissimilació, no podia deixar de ser forma tardana, que ja no hauria sofert el canvi cat. de *ND* en *n*. Com que la patent d'aquest *rodandarum* tampoc és neta ni segura, puix que sembla una alteració de *rhododendron* fundada sobretot en les discutibles etim. dels cast. *arándano* i *ojaranzo*, tampoc aquesta hipòtesi no és sòlida.

D) Doncs, pre-romà? Sembla que ens hi anem veient conduïts pel tancament de les altres portes. Una sèrie de NLL europeus antics, formen un conjunt, un poc nebulós però gran i antic, entorn de la base **RODANA*